

Vamos – inspirationsbok

2023

Individuella (irr)vägar mot arbete

Förord

Detta dokument är avsett att kunna användas som inspiration för verksamheter som vill starta eller utveckla arbetet med arbetsinriktade insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden, särskilt med fokus på personer med beroendeproblematik. I detta dokument fokuseras på hur vi har arbetat med deltagarna, de individinriktade resultaten samt berättelser från deltagare.

Vamos var ett ESF-finansierat projekt som drevs under 2021 – 2022. För mer information om projektet i sin helhet, samtliga mål, fler resultat, arbete med spridning och kommunikation med mera hänvisas till projektets slutrapport.

Innehåll

1	Sammanfattning av projektet.....	4
2	Arbetssätt.....	5
2.1	Övergripande.....	5
2.2	Arbetssättet i Vamos	5
2.3	Individarbetet.....	6
2.4	Arbetet mot arbetsgivare	7
2.5	Personalens kompetens	7
2.6	Stadsmissionen	7
2.7	Vad har gjort skillnad	8
3	Berättelser från deltagare	8
3.1	Jasmine.....	8
3.2	Victor.....	9
3.3	Gabriel	9
4	Projektets resultat	10
4.1	Övergripande.....	10
4.2	Insatser på den reguljära arbetsmarknaden	11
4.3	Uppföljning och utvärdering	12
5	Projektledarens slutord.....	12

1 Sammanfattning av projektet

Med målet att komma i arbete, studier eller att närma sig arbetsmarknaden har Vamos riktat sig till personer med långvarigt försörjningsstöd och beroendeproblematik och/eller psykisk ohälsa. Vamos målgrupp har varit komplex och bred och har haft behov av insatser som är individuella, långsiktiga och flexibla för att de ska kunna närma sig arbetsmarknaden. Det innebär att det inte enbart finns ett sätt att arbeta som passar för alla i målgruppen, Vamos har anpassat arbetet och mött personerna utifrån deras unika situation och behov.

Projektet har drivits av socialförvaltningen Sydväst i samverkan med socialförvaltningen Hisingen och Göteborgs kyrkliga stadsmission och medfinansierades av Europeiska socialfonden.

Arbetet har bedrivits baserat på metoden IPS (Individanpassat stöd till arbete) och forskningsresultatet från BIP (Beskäftigelses Indikator Projektet) samt bygger vidare på ett tidigare ESF-finansierat projekt, Manage your health.

De konkreta aktiviteterna som har erbjudits är kartläggning, vägledning med studie- och yrkesvägledare, coaching i form av hjälp med att skriva CV, personligt brev, intervju träning och söka jobb. De huvudsakliga aktiviteterna har varit arbetsträning eller praktik som för majoriteten av deltagarna har skett på arbetsplatser på den reguljära arbetsmarknaden eller inom Stadsmissionens verksamheter. Detta arbete har bedrivits helt och hållet individbaserat på så vis att upplägget på insatserna anpassas utifrån individens behov och önskemål. Det innebär att omfattningen på praktik kan vara allt från några timmar i veckan till dagligen och närmare heltid. Startsträckan innan man börjar på en jobbfokuserad insats har också varit helt individuell. Vidare har vi arbetat aktivt mot arbetsgivare, vilket är en framgångsfaktor då våra deltagare har svårt att få ett jobb enbart genom att söka arbete på reguljärt vis. Ytterligare en framgångsfaktor i arbetet har varit att arbetsspecialisten funnits med under deltagarens hela process – från start till jobb.

Målet var att 25 % av deltagarna skulle påbörja arbete eller studier. Detta mål har överstigit och det är 34 % av de 111 deltagarna som har börjat arbeta eller studera. Utöver detta har 26 % gått vidare till andra arbetsinriktade insatser. Av alla deltagare har 69 % en bakgrund med beroendeproblematik och av de som har börjat arbeta eller studera har 61 % en sådan bakgrund. Detta visar att det går att arbeta jobbfokuserat med denna målgrupp.

Projektets resultat har bidragit till kunskapen att det går att arbeta jobbfokuserat med målgruppen personer med beroendeproblematik, vilket i sin tur har påverkat attityden till att erbjuda insatser till den samma inom Göteborgs Stad. Representanter från projektets styrgrupper uppger att målgruppen nu finns på agendan när arbetsmarknadsinsatser planeras i organisationen.

Tack vare det goda resultatet har projektägaren, socialförvaltningen Sydväst, beslutat att Vamos kommer att finnas kvar i viss omfattning. Två arbetsspecialister, en studie- och yrkesvägledare (25 %) och en samordnare (10 %) kommer att finnas kvar och arbeta på samma sätt som i projektet. Resultatet och erfarenheterna från projektet är även en del i det arbete som pågår i Göteborgs Stad kopplat till organisering och utveckling av arbetsrehabiliterande insatser.

2 Arbetssätt

2.1 Övergripande

Vamos arbetssätt har baserats på metoden IPS och forskningsresultatet från BIP. På så vis har själva grundmetoden ej varit ny utan det som har varit nytt och provats i Vamos är att arbeta med detta mot målgruppen personer med beroendeproblematik. Projektets arbetssätt bygger även vidare på det arbetssätt som användes i det tidigare ESF-finansierade projektet Manage your health. Den grundläggande metodiken har i stort varit den samma men målgruppen annorlunda. Skillnaden är också att i Vamos har vi haft en studie- och yrkesvägledare samt att Stadsmissionen har varit en part.

IPS¹ står för individanpassat stöd till arbete och bygger på att insatserna sker på den reguljära arbetsmarknaden och att det är individens eget intresse som styr. Vidare ska man ha parallellt stöd från till exempel psykiatri och stödet från psykiatri och arbetsrehabiliteringen ska vara integrerat i varandra. Det senare har inte varit möjligt eftersom Vamos är organiserat inom kommunen och inte inom psykiatri. Där det har varit möjligt har vi samarbetat med vården.

BIP (Beskæftigelses Indikator Projektet)² är en dansk forskningsstudie som följde 4000 individer under fyra år för att ta reda på vad som är effektivt för att de ska komma ut i arbete. Målgruppen för studien var personer som har andra hinder än enbart arbetslöshet för att komma ut i arbete. Forskningen kom fram till att jobbfokuserade insatser i kombination med andra insatser (hälso-, sociala- eller kompetenshöjande insatser) är det mest effektiva. Om personer ej deltar i insatser tar de steg bort från arbetsmarknaden. Forskningen visade också på vikten av coachens professionalitet och tilltro till individens förmåga att få och klara ett jobb.

2.2 Arbetssättet i Vamos

Inom Vamos har vi utifrån ovanstående metod och forskningsresultat arbetat individuellt, flexibelt, långsiktigt och uthålligt. Vi har haft en enkel anvisningsprocess genom att det inte har krävts något remissförfarande utan socialsekreteraren som remitterar har pratat med en kontaktperson inom projektet och har därefter fyllt i en enkel intresseanmälan. Vi har haft låga trösklar in och har gett de allra flesta en chans att börja. Vi har inte haft några krav på förkunskaper eller liknande. För personer med beroendeproblematik har vi inte ställt krav på en viss tids drogfrihet och inte heller att de måste vara helt drogfria/nyktra när det börjar utan de kan arbeta med sin nykterhet parallellt med att de börjar träffa Vamos personal. Däremot är det ett krav att de måste vara nyktra/drogfria när de väl är ute på en arbetsplats.

- **Individuellt**
- **Flexibelt**
- **Långsiktigt**
- **Uthålligt**
- **Parallella aktiviteter**
- **Arbete är möjligt för alla**

¹ [IPS \(Individanpassat stöd till arbete\) - Socialstyrelsen](#)

² [BIP på svenska - Væksthusets Forskningscenter \(vaeksthusets-forskningscenter.dk\)](#)

2.3 Individarbetet

De konkreta aktiviteterna som har erbjudits är kartläggning, vägledning med studie- och yrkesvägledare, coaching i form av hjälp med att skriva CV, personligt brev, intervjuträning och söka jobb. De huvudsakliga aktiviteterna har varit arbetsträning eller praktik som för majoriteten av deltagarna har skett på arbetsplatser på den reguljära arbetsmarknaden eller inom Stadsmissionens verksamheter.

Bild över ett exempel på en deltagares process i Vamos

Yrkesvägledningen föregås alltid av att deltagaren får en kort presentation av vad yrkesvägledningen omfattar och vilka idéer som kan finnas vid framtidsplanering. Detta har visat sig viktigt för att göra klart vad samtalet kan handla om för att styra in samtalet på det som är personligt viktigt för deltagaren i förhållande till framtiden utan att behöva gå in på annat som ibland kartläggs. Därefter får deltagaren hjälp med att hitta vad som är en möjlig start och vad som kan ge lust att göra mer, denna information finns hos varje deltagare men det kan variera i svårighetsgrad att finna informationen. Hela processen måste genomsyras av att finna hopp och möjligheter som deltagaren vet är sanna och som bygger på deltagarens erfarenhet.

Det individuella i arbetet är att vi inte har haft någon gruppverksamhet utan allt har skett individuellt. Det har varit löpande intag under hela perioden. Vidare har upplägget på insatserna helt och hållet anpassats utifrån individens behov och önskemål. Det innebär att omfattningen på praktik kan vara allt från några timmar i veckan till dagligen och närmare heltid. Startsträckan innan man börjar på en jobbfokuserad insats har också varit helt individuell. Om en person har velat komma ut i en praktik eller arbetsträning direkt så är det vad vi har jobbat mot. Var personen mer tveksam och orolig inför att komma igång har vi till exempel kunnat börja med att göra ett besök hos en arbetsgivare. Vi har också kunnat möta upp deltagaren hemma och vara med på första tillfället på en arbetsplats för de som har haft behov av det. Alla behöver olika tid, vissa behöver få pröva flera olika slags arbetsplatser.

Det uthålliga i arbetet är att vi inte har avslutat deltagare för att de uteblir vid några tillfällen, eller att de behöver en paus på grund av ohälsa eller återfall i missbruk utan vi finns kvar så länge vi bedömer att det finns en vilja att komma tillbaka och komma igång. Det har i fall där det är tveksamt hållits en dialog med socialsekreteraren. Vi har även satt

upp vissa punkter då vi utvärderar deltagarens progression för att inte riskera att personer fastnar utan att komma vidare.

En viktig aspekt, och framgångsfaktor i arbetet är att arbetsspecialisterna finns med från start till mål. Det är de som arbetar både med deltagarna och med arbetsgivare. Det blir således en kontinuitet för deltagaren i och med att det är samma person som finns med och stöttar hela vägen från start i projektet fram till att man börjar arbeta eller studera.

2.4 Arbetet mot arbetsgivare

En mycket viktig del av arbetet i Vamos är arbetet gentemot arbetsgivare. Arbetsspecialisterna jobbar hela tiden aktivt med att hitta nya arbetsgivare. De jobbar uppsökande genom att ”knacka dörr” då detta är mer effektivt än kontakt genom telefon eller e-post. När man har fått kontakt med en arbetsgivare som är beredd att erbjuda plats för en deltagare håller arbetsspecialisten kvar i kontakten även om man för närvarande inte har en person där. När deltagare är på arbetsträning eller praktik finns en hög tillgänglighet hos arbetsspecialisten så att arbetsgivaren hela tiden kan känna att det finns stöd att få om det behövs. Det är även en tydlighet från början att praktiken kan avbrytas från båda parter på dagen om det är något som inte fungerar. Detta skapar en trygghet hos arbetsgivarna så att de är beredda att ge våra deltagare en chans.

2.5 Personalens kompetens

Personalens kompetens är en nyckelfaktor för ett gott resultat, något som även bekräftas av BIP-forskningen. Personalen behöver ha god formell kompetens, företrädesvis med högskoleutbildning men den kan även erfarenhetsbaserad. Inom Vamos har alla medarbetare haft olika utbildningsbakgrunder vilket har varit positivt då det skapar en bred kompetens och olika synsätt inom arbetsgruppen. Vidare är det viktigt att personalen kan och vill arbeta med både deltagare och arbetsgivare. De behöver kunna ha ett bra förhållningssätt gentemot såväl arbetsgivare som deltagare med vitt skilda bakgrunder.

2.6 Stadsmissionen

Ett kompletterande arbetssätt inom projektet har varit Stadsmissionens del. Där har deltagarna som har önskat fått möjlighet till att arbetsträna inom någon av Stadsmissionens verksamheter. Detta har varit bra för de som önskar en start som inte är på en reguljär arbetsplats. Inom Stadsmissionen har det funnits många olika typer av arbetsträningsplatser vilket också har gjort det möjligt att matcha mot deltagarens önskemål. För de deltagare där arbetsträningen har gått bra har de efter ett tag kunnat få möjlighet till timanställning inom Stadsmissionen. Sex personer har fått timanställning och vi har sett att det har varit betydelsefullt för dessa personer då det signalerar att de utför arbete av värde.

2.7 Samarbete och samverkan

En viktig del i arbetet inom Vamos har varit att vi har jobbat aktivt med att all personal inom projektet jobbar åt samma håll rörande deltagaren. Även samverkan och samarbetet

med remitterande socialtjänst har varit viktigt, vi har sett att en god kommunikation samt ömsesidig tillit mellan projekt och socialtjänst har varit en framgångsfaktor.

I förekommande fall har vi samverkat med Arbetsförmedlingen och vårdgivare på individnivå, vilket då har gynnat deltagarens process. I vissa fall har det dock varit svårt att få till samarbete vilket har förlängt processen för den enskilde innan den kommer i arbete. Detta kan röra dels att få beslut från Arbetsförmedlingen om lönestöd eller att personen har haft svårt att få tillgång till rätt stöd inom vården, främst psykiatri. Om möjligt rekommenderas att hitta vägar för samverkan med Arbetsförmedling och sjukvård.

2.8 Vad har gjort skillnad

Sammanfattningsvis är det som vi anser har gjort skillnad, och som ledde fram till det goda resultatet följande:

- Att vi på riktigt har arbetat individinriktat.
- Att arbetsspecialisterna finns med hela vägen – från start till att personen kommer ut i arbete.
- Många kontakter med arbetsgivare.
- Tillgång till vägledning från Studie- och yrkesvägledare.
- Möjlighet till timanställningar inom Stadsmissionen.
- Personalens kompetens.
- Att arbetet har baserats på befintliga forskningsresultat avseende IPS och BIP.

3 Berättelser från deltagare

3.1 Jasmine

Jasmine berättar att innan hon började i Vamos hade hon varit utan arbete i 15 år. Hon har varit med i andra projekt, gått hos Kompetenscenter och försökt studera men utan att det har lett till arbete. Anledningen att hon har varit hemma är dels på grund av sitt eget mående, men också för att hon är ensamstående med barn med särskilda behov.

När Jasmine började i Vamos fick hon träffa arbetsspecialisten och SYV:en. Efter en tid började Jasmine i arbetsträning via Stadsmissionen och efter någon vecka fick hon en timanställning där. Jasmine säger att det var en bra matchning, arbetsuppgifterna passar henne och hon trivs bra socialt.

Jasmine tycker att det som har varit bra med stödet från Vamos har varit vägledningen av SYV som har hjälpt henne att ta reda på vem hon är och vad hon vill. Hon tycker också att det har varit bra att stödet har varit helt individuellt anpassat och det har inte varit någon press utan hon har fått komma med egna idéer. Möten och insatser har också anpassats efter de tider som har fungerat för henne och det har inte funnits en bestämd bortre tid för stödet utan det har anpassats efter Jasmines egna behov. Detta är något som är skillnad

mot andra insatser där det har varit krav på fasta tider och att aktiviteterna har skett i grupp.

Jag känner mig trygg när jag kommer till Vamos, det är personalen som skapar den tryggheten.

På frågan om vad stödet från Vamos har betytt för Jasmine svarar hon att *Stödet har betytt jättemycket! Jag är verkligen på gång nu och vill arbeta mer än vad jag gör idag. Jag mår bra och även mina barn märker av det.*

Jasmine avslutar med att säga att det är viktigt att den här typen av stöd finns kvar för andra personer som också är i behov av det.

3.2 Victor

Victor berättar att innan han började på Vamos höll han på med kriminalitet, men var trött på det livet och ville få ett mer stabilt liv med arbete istället.

När Victor började i Vamos fick han träffa arbetsspecialisten och SYVen för en kartläggning. Han tyckte att det var bra att de tog sig tid att tillsammans med honom ta reda på vad som skulle kunna passa för honom och att han inte var tvungen att ta första bästa praktikplats.

Efter ett tag fick Victor möjlighet till en praktikplats på ett bageri med goda chanser till jobb och då tog han den chansen. Han fick efter en praktikperiod anställning i ett år. Han har nu bestämt sig för att plugga på folkhögskola parallellt med att han arbetar för att läsa in grundskole- och gymnasiebetygen.

Det som var viktigt för Victor under hans deltagande i Vamos var att han kände att personalen trodde på honom och var engagerade. Han uppskattade att det fanns en fortsatt uppföljning även efter att han hade börjat arbeta.

Jag är tacksam för hjälpen jag fick – jag tror inte det hade gått så bra om jag inte fått den hjälpen, då hade jag nog fortsatt några år till med kriminalitet.

Victor tycker att det är viktigt att det även i framtiden finns en verksamhet som kan hjälpa personer med liknande bakgrund som honom att få ett arbete. *Jag tycker att Vamos behövs – det hjälpte mig!*

3.3 Gabriel

Gabriel berättar att han började i Vamos för att han behövde komma i gång med något. Han var lite skeptisk innan då han har varit med i andra projekt tidigare som aldrig har lett till något.

I början fick han träffa arbetsspecialisten och sen fick han snabbt börja i en aktivitet som var arbetsträning hos ett trädgårdsföretag. Där tyckte inte Gabriel att det var så bra, så han var bara där ett kort tag. Han fick efter det börja på Stadsmissionens matcentral och där

har han trivts bra. Det han har trivts med på Matcentralen är att det är bra arbetskamrater och att man jobbar på i ett lagom tempo. Han känner sig också behövd.

Gabriel säger att det som är bra med Vamos är framför allt hans arbetsspecialist som är lyhörd och känns seriös. Gabriel säger att det känns att hon vill hans bästa och jobbar för det. Generellt har Gabriel svårt att prata med myndighetspersoner men så är det inte med arbetsspecialisten.

Gabriel säger också att det som har varit bra är att han fick komma i gång med en aktivitet snabbt efter starten i Vamos. När han har varit med i andra arbetsmarknadsprojekt har det varit att han har gått på ett möte och sen har det dröjt några veckor och sen har det varit något mer möte. Då har han känt att det inte har gett honom något.

Gabriel säger att deltagandet i Vamos har betytt mycket för honom, framför allt har det hjälpt honom att hålla sig drogfri. Gabriel kan inte komma på något som han har saknat eller som skulle ha varit annorlunda.

Gabriel fock efter arbetsträningen erbjudande om en timanställning hos Stadsmissionen via projektet. Han planerade även med hjälp av sin arbetsspecialist undersöka möjligheten till en OSA-anställning.

4 Projektets resultat

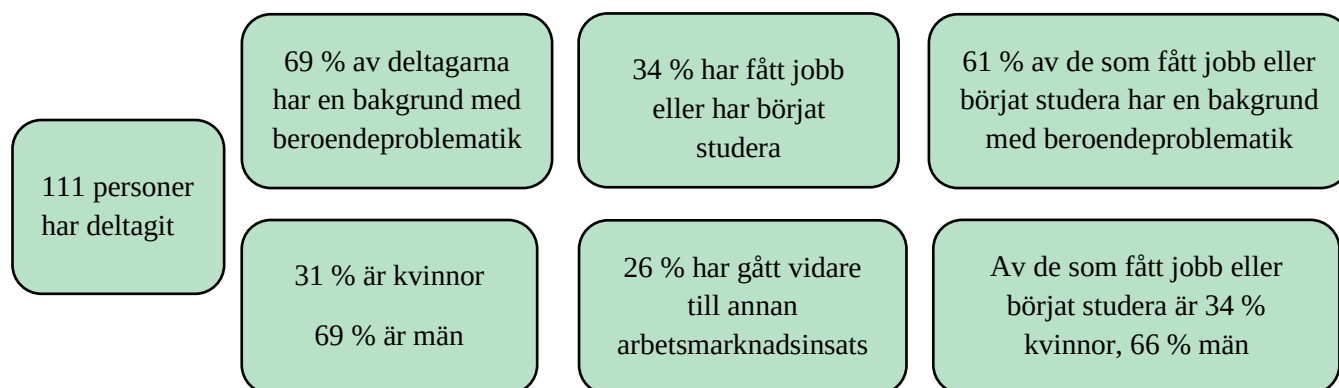
4.1 Övergripande

Projektet har visat att det går att arbeta med personer med beroendeproblematik på liknande vis som andra grupper. Ofta innebär det långa processer, till exempel på grund av att deltagarna kan återfalla i missbruk, och man behöver arbeta uthålligt (se även ovan, arbetssätt). En effekt av detta resultat är att målgruppen personer med beroendeproblematik finns med på agendan då arbetsmarknadsinsatser planeras i Göteborgs Stad. Projektets resultat har således bidragit till kunskapen att det går att arbeta jobbfokuserat med målgruppen, vilket i sin tur har påverkat attityden till att erbjuda insatser.

Att det går att arbeta jobbfokuserat med målgruppen bekräftas av att 69 % av deltagarna har deltagit i direkt jobbfokuserade insatser så som arbetsträning och praktik. Det är 34 % av deltagarna som har fått jobb eller har börjat studera vilket överstiger målet för detta. Det är dessutom 26 % som har gått vidare till annan arbetsmarknadsinsats via till exempel Arbetsförmedlingen, kommunens Kompetenscenter eller som fortsätter i Vamos Sydväst.

Av de resterade 40 % så har majoriteten hänvisats till ny planering med socialtjänsten. Orsakerna till detta har varit att de är i aktivt missbruk och kan behöva mer omfattande stöd för det, försämrad hälsa eller att de inte vill ta del av de insatser Vamos erbjuder. Några personer har avslutats då de har flyttat och därmed ej längre är aktuella inom socialtjänsten i Sydväst eller Hisingen.

När det gäller målgruppen med beroendeproblematik så har den utgjort 69 % av deltagarna. Av de som har fått jobb eller börjat studera utgör de med beroendeproblematik 61 % vilket styrker att dessa personer bör erbjudas jobbfokuserade insatser.

Tiden som deltagarna har varit inskrivna i projektet har varierat från 1 månad till hela projektperioden, dvs 19 månader. Medelvärde för deltagande har varit 9 månader. Även bland de som har fått jobb är medelvärde 9 månader även om spannet är väldigt stort även bland de personerna. Det är 11 personer som har fått jobb och som har varit inskrivna i mer än ett år. Den grupp som har varit inskrivna en kortare tid är de som är upp till 29 år. De har i snitt varit inskrivna i projektet i 7,5 månader, medan de som har fått jobb eller börjat studera i samma åldersgrupp har varit inskrivna i snitt 6 månader. Bland de som har en bakgrund med beroendeproblematik är tiden i projektet ungefär samma som för alla deltagare – 8,5 månader i snitt, både för gruppen som helhet och för de som har fått jobb.

4.2 Insatser på den reguljära arbetsmarknaden

Vi har även nått målet att majoriteten av insatserna ska ske på den öppna arbetsmarknaden. Det är 40 deltagare som har varit på arbetsplatser på den reguljära arbetsmarknaden medan 33 personer har arbetstränat/praktiserat inom Stadsmissionens verksamheter. Av dessa är det 9 personer som har varit både på Stadsmissionen och arbetsplats på reguljära arbetsmarknaden.

Deltagarna har varit på 18 olika arbetsplatser och arbetsspecialisterna har haft kontakt med ytterligare 27 arbetsgivare där det skulle kunna vara aktuellt med praktikplatser. På några av dessa har de även haft med deltagare som har gjort studiebesök, men där det av olika anledningar inte har blivit aktuellt med start.

Sammantaget visar detta att det finns arbetsgivare som är beredda att ge personer i denna målgrupp en chans på arbetsmarknaden.

4.3 Extern utvärdering

Projektet har utvärderats av extern utvärderare från E & Y.

Sammanfattningsvis konstateras i utvärderarnas slutrapport att projektet i hög grad har fungerat väl och uppfyllt sina mål. Vidare bedömer utvärderarna att det vore önskvärt att sprida verksamheten till hela Göteborgs Stad. I slutrapporten finns några rekommendationer för det fortsatta arbetet. Dessa inbegriper dels att vara vaksamma på att deltagarna avslutas i rätt tid och inte blir kvar för länge i verksamheten, dels att jobba mer aktivt med hälsofrämjande aktiviteter.

5 Projektledarens slutord

Det har varit en förmån att ha fått jobba med Vamos. Det har varit både roligt och givande att få erbjuda insatser till personer som annars inte har fått del av det. Insatsen har uppskattats av såväl deltagarna som remitterande socialtjänst. Vidare har det varit en fantastisk projektpersonal som har varit ett nöje att arbeta med. Att vi alla tillsammans har kunnat nå så gott resultat, med en målgrupp som anses ha det svårt att kunna få och klara ett arbete, visar att det går om man vågar tro på att det är möjligt!

Socialförvaltningen Sydväst

Telefon: 031-365 00 00 (kontaktcenter)

E-post: socialsydvast@socialsydvast.goteborg.se

